

KYSELYRAPORTTI 4/2023

20
23

Ajatuspaja Toivon kyselyraportti 4/2023: Verotus

Julkaistu keskiviikkona 17.10.2023

Toiminnanjohtaja, VTM Sini Ruohonen ja tutkimuspäällikkö, FM Antti Vesala

Kysely: Yli puolet suomalaisista kokee lisätyön tekemisen kannattamattomaksi verotuksen vuoksi

Johdanto

Hallituksen talouspolitiikka ja varsinkin veropolitiikka ovat olleet viime viikkoina esillä niin eduskunnassa kuin julkisessa keskustelussa. Keskustelussa on problematisoitu eräiden verojen keventämistä muun muassa siitä näkökulmasta, että valtiontalous edelleen velkaantuu voimakkaasti. Etenkin oppositiopuolueiden edustajat ovat edustaneet tällaista ajattelua kuluvan syksyn budjettikeskustelussa eduskunnassa.¹

Teetimme Taloustutkimuksella aiheesta kyselyn selvittääksemme, millaisia näkemyksiä verotuksesta erityisesti ansiotuloverotukseen liittyen suomalaisilla on. Vastaajat ottivat kantaa seuraaviin väittämiin:

1. Ahkeroinnista ja itsensä kehittämisestä saatava taloudellinen hyöty kuuluu ensisijaisesti ihmisen omaan käyttöön
2. Lisätyön tekeminen ei verotuksen takia ole nykyisellään taloudellisesti kannattavaa
3. Olisi reilua keventää palkkatulon verotusta, jotta säästäminen ja sijoittaminen tulisi mahdolliseksi yhä useammalle
4. Verotuksen progressiota pitää lieventää, jotta työnteosta ja uralla eteen päin pyrkimisestä tulisi nykyistä kannattavampaa

Vastausvaihtoehdot olivat: täysin samaa mieltä, joissain määrin samaa mieltä, en samaa enkä eri mieltä, joissain määrin eri mieltä, täysin eri mieltä ja en osaa sanoa.

Tässä raportissa eritellään vastausten jakaumaa vastanneiden puoluekannan mukaan. Se selvitettiin kysymällä, mitä puoluetta vastaajat olisivat äänestäneet, jos eduskuntavaalit pidettäisiin nyt.

Tiedonkeruu toteutettiin Taloustutkimus Oy:n internet-paneelista 3.-5.10.2023. Aineisto, 1230 vastaajaa, painotettiin iän, sukupuolen, asuinalueen ja talouden koon mukaan kohderyhmää edustavaksi.

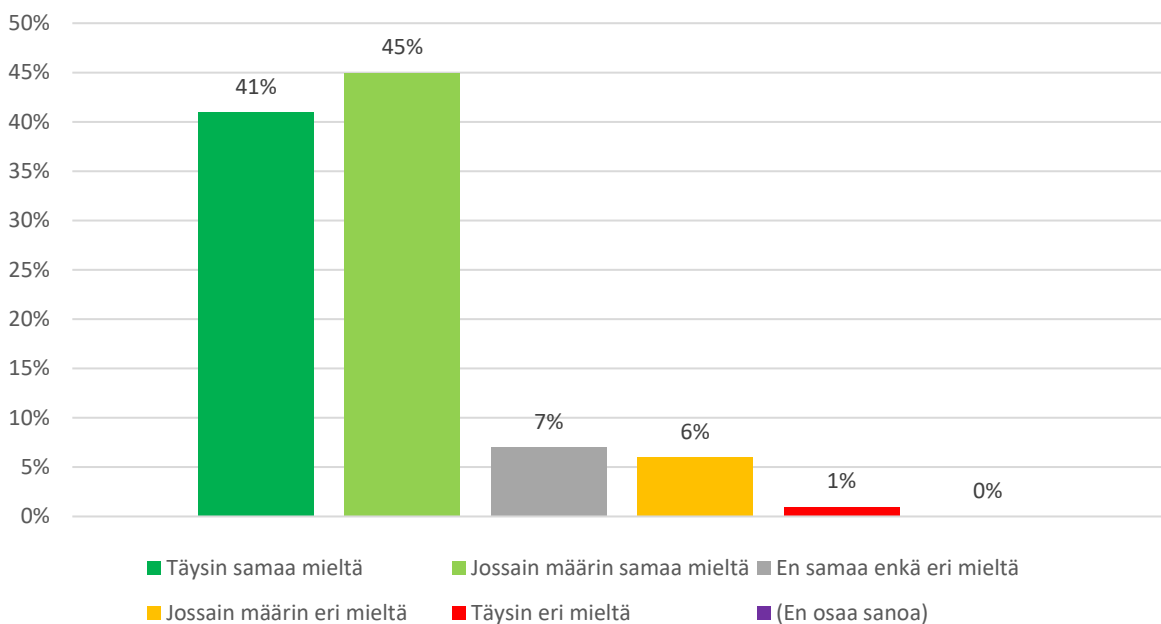
¹ Esimerkiksi HS 10.10.2023 <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009911355.html>

Suomalaisten ylivoimainen enemmistö (86 %) ajattelee, että ahkeroinnista ja itsensä kehittämisestä saatava taloudellinen hyöty kuuluu ensisijaisesti ihmisen omaan käyttöön

Vastaajista 86 prosenttia oli täysin tai jossain määrin samaa mieltä siitä, että ahkeroinnista ja itsensä kehittämisestä saatava taloudellinen hyöty kuuluu ensisijaisesti ihmisen omaan käyttöön.

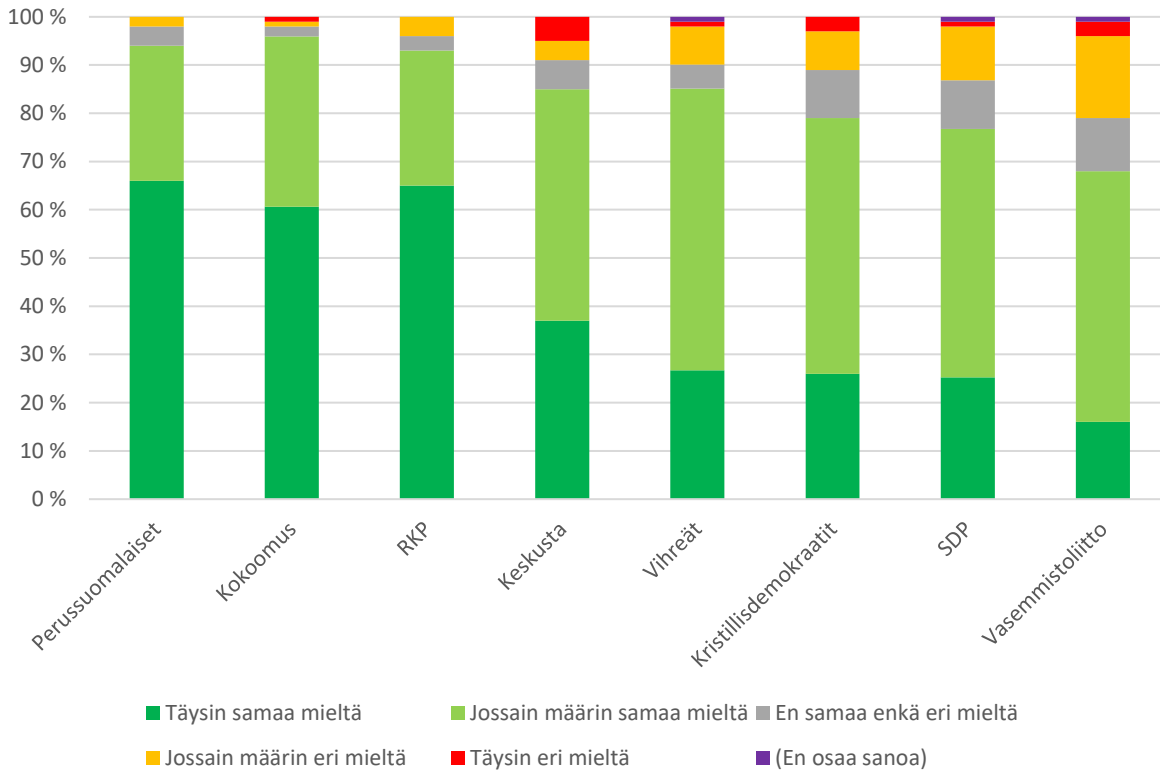
Ahkeruudesta palkitsemisen idea saa tämän kysymyksen perusteella suomalaisilta erittäin vahvan kannatuksen. Täysin tai jossain määrin eri mieltä olevien osuus jää vain seitsemään prosenttiin koko vastaajajoukosta, täysin eri mieltä olevien jäädessä hädin tuskin havaittavaan yhden prosentin osuuteen.

"Ahkeroinnista ja itsensä kehittämisestä saatava taloudellinen hyöty kuuluu ensisijaisesti ihmisen omaan käyttöön." - Kaikki vastaajat

Seitsemän prosenttia vastaajista ei ollut samaa eikä eri mieltä. EOS-vastauksia otoksessa oli vain yksittäisiä, ja osuus jäi niin vähäiseksi, että se pyöristyy nolnaan prosenttiin. Keskimmäisen vaihtoehdon tai "ei osaa sanoa" valinneiden osuus on tässä kysymyksessä vain noin puolet siitä, mitä muissa kysymyksissä vastaava osuus on vähimmillään (muissa 15–18 %). Ensimmäiseen kysymykseen on ollut siis selvästi helppoa ottaa kantaa ja vastaajat olivat hyvin samanmielisiä.

"Ahkeroinnista ja itsensä kehittämisestä saatava taloudellinen hyöty kuuluu ensisijaisesti ihmisen omaan käyttöön."

Vastaajien puoluekannatuksen suhteen tehty erittely tuo esiin joitakin näkemyseroja ryhmien välillä. Silti huomionarvoista on, että kaikkien tässä tarkasteltujen eli kahdeksan suurimman eduskuntapuolueen kannattajien keskuudessa hyvin selvä enemmistö oli väittämän kanssa samaa mieltä.

Väitteelle kriittisimpiä olivat vasemmistoliiton kannattajat, ja heistäkin 68 prosenttia oli vähintään jossain määrin ahkeruudesta palkitsemisen kannalla. Toiseksi kriittisimpiä olivat SDP:n kannattajat, joiden joukossa samaa mieltä olevien osuus nousee jo yli kolmeen neljässtä (76 %). Vasemmistoliiton kannattajissa oli eniten heitä, jotka olivat täysin tai jossain määrin eri mieltä väittämän kanssa, yhteensä 20 prosenttia. SDP:ssä näin ajatteli 12 prosenttia vastaajista.

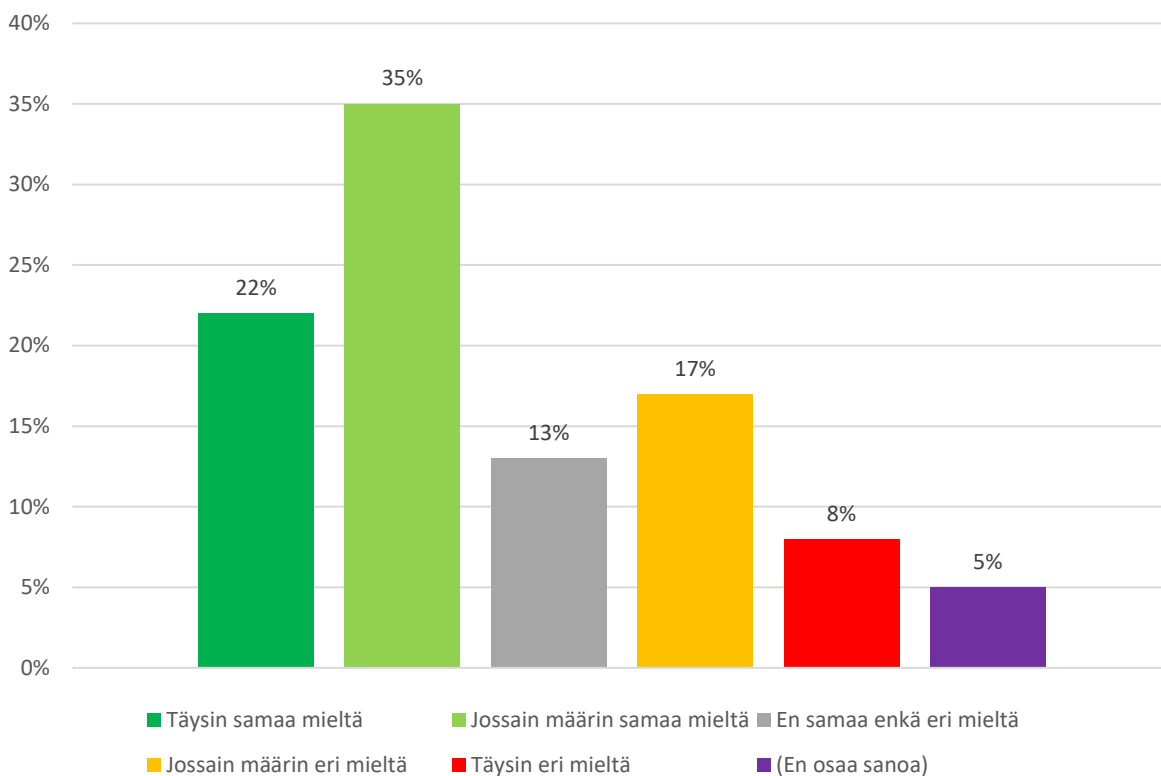
Yli 90 prosenttia kokoomuksen, perussuomalaisten ja RKP:n kannattajista vastasi olevansa täysin tai jossain määrin samaa mieltä. Nämä kolme erottuvat selvästi kaikista muista aivan omille kymmenlukuilleen etenkin täysin samaa mieltä olevien osuuksilla.

Yli 80 prosenttia keskustan ja vihreiden kannattajista vastasi olevansa täysin tai jossain määrin samaa mieltä. KD:n kannattajat erottuivat muista hallituspuolueiden kannattajista sijoittuen tässä kysymyksessä vasemmistopuolueiden ja ”vihreiden puolueiden” välimaastoon (79 % samaa mieltä).

Yli puolet suomalaisista kokee, ettei lisätyön tekeminen ole verotuksen takia nykyisellään taloudellisesti kannattavaa

Tämä kysymys tuo esiin jo ensimmäistä kysymystä selvemmän kahtiajaon näkemyksissä sekä lisäksi melko merkittävän osuuden kannastaan epävarmoja (ei kantaa kumpaankaan suuntaan + EOS yhteensä 18 %).

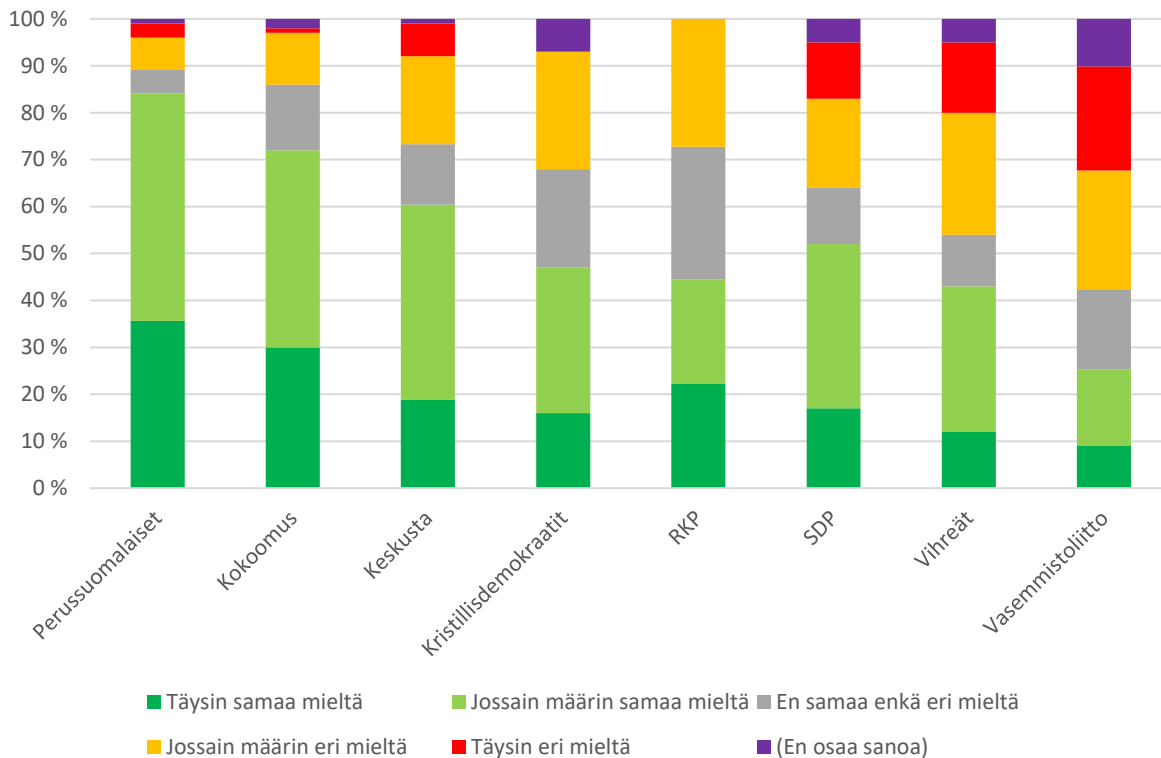
"Lisätyön tekeminen ei verotuksen takia ole nykyisellään taloudellisesti kannattavaa." - Kaikki vastaajat

Kaikista kyselyyn vastanneista 57 prosenttia oli täysin tai jossain määrin samaa mieltä väitteen kanssa lisätyön kannattamattomuudesta. Jokseenkin eri mieltä oli 17 prosenttia ja täysin eri mieltä vain kahdeksan prosenttia vastaajista.

”Ei samaa eikä eri mieltä” olevien sekä ”Ei osaa sanoa” -vastanneiden korkeahko osuus voi selittyä esimerkiksi sillä, että osa ihmisistä yksinkertaisesti ei pidä tätä asiaa syystä tai toisesta merkityksellisenä eikä siksi ole tullut ajatelleeksi asiaa marginaaliveroprocentin näkökulmasta. Lisätöillä hankittujen lisätulojen myötä kuukauden nettoansiot kasvavat ainakin jonkin verran, eikä kaikille välttämättä ole niin tärkeää laskea, kuinka paljon tehty lisätunti verojen jälkeen lopulta todellisuudessa tuottaa lisää nettotuloja. Taloudellisesti kannattavana voidaan pitää hyvin pientäkin ansioiden nousua. Kuten todettu, selvä enemmistö vastanneista kuitenkin on kysymyksen väitteestä vähintään jossain määrin samaa mieltä.

"Lisätyön tekeminen ei verotuksen takia ole nykyisellään taloudellisesti kannattavaa"

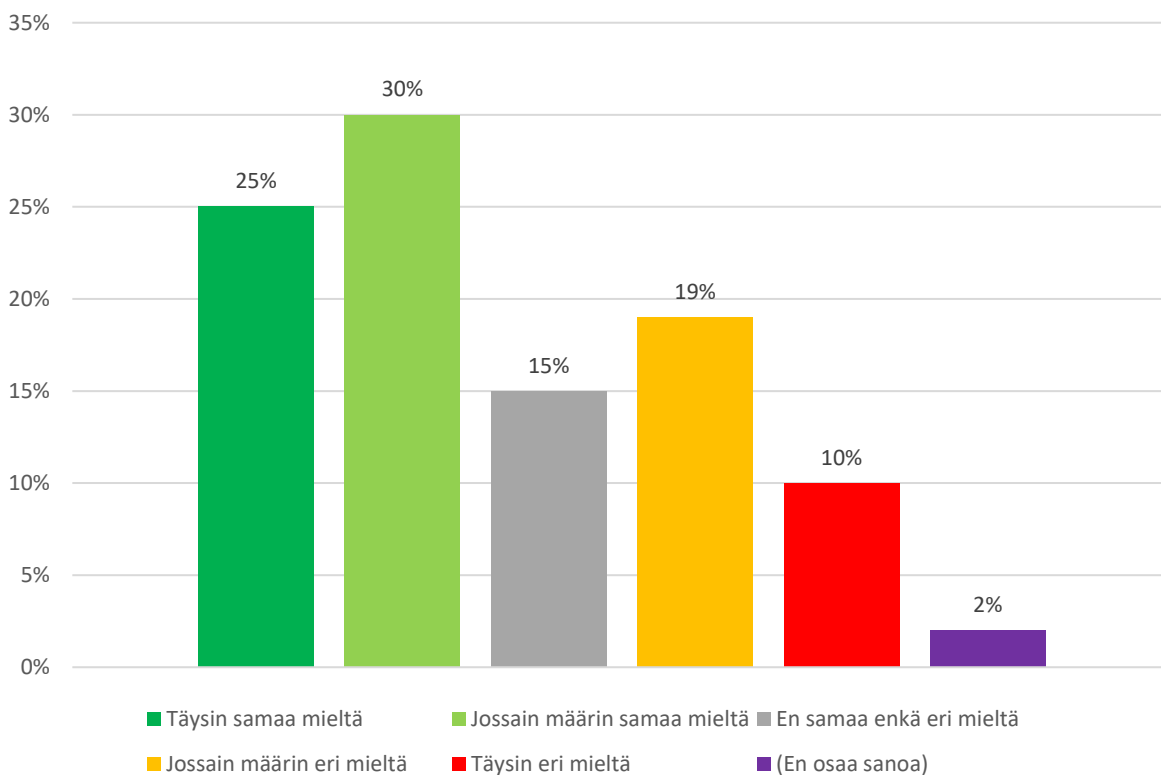
Eri puolueiden kannattajat vastasivat tähänkin kysymykseen hieman toisistaan poiketen. Kokoomuksen ja perussuomalaisien kannattajat olivat vahvimmin samaa mieltä väittämän kanssa. Kokoomuksen kannattajista 72 prosenttia oli väitteen kanssa samaa mieltä ja perussuomalaisista peräti 75 prosenttia.

Pienempien hallituspuolueiden kannattajista sen sijaan samanmielisiä väittämän kanssa oli alle puolet (KD 47 % ja RKP 44 %). Keskustan kannattajista selvästi yli puolet (61 %) yhtyi väittämään ja eri mieltä oli vain neljännes (26 %). Keskusta siis kiilaa tämän kysymyksen osalta ainakin jollain muotoa mukaan "porvaririntamaan", josta KD ja RKP taas hiukan lipeävät. RKP:n kohdalla huomiota tosin kiinnittää myös epävarmojen huomattava osuus (28 %).

SDP:n kannattajista yli puolet (52 %) oli väittämän kanssa samaa mieltä ja alle kolmannes (31 %) eri mieltä. Vasemmistoliiton kannattajista 47 prosenttia ei pitänyt lisätyön vastaanottamista taloudellisesti kannattamattomana verotuksen vuoksi. Myös vihreiden vastaajista eri mieltä oli 41 prosenttia. Kaksinumeroisia osuuksia väitteestä eri mieltä olevia löytyi vain ns. punavihreän blokin puolueilta.

Yli puolet (55 %) suomalaisista ajattelee, että palkkatulon verotusta olisi reilua keventää, jotta säästäminen ja sijoittaminen tulisi mahdolliseksi yhä useammalle

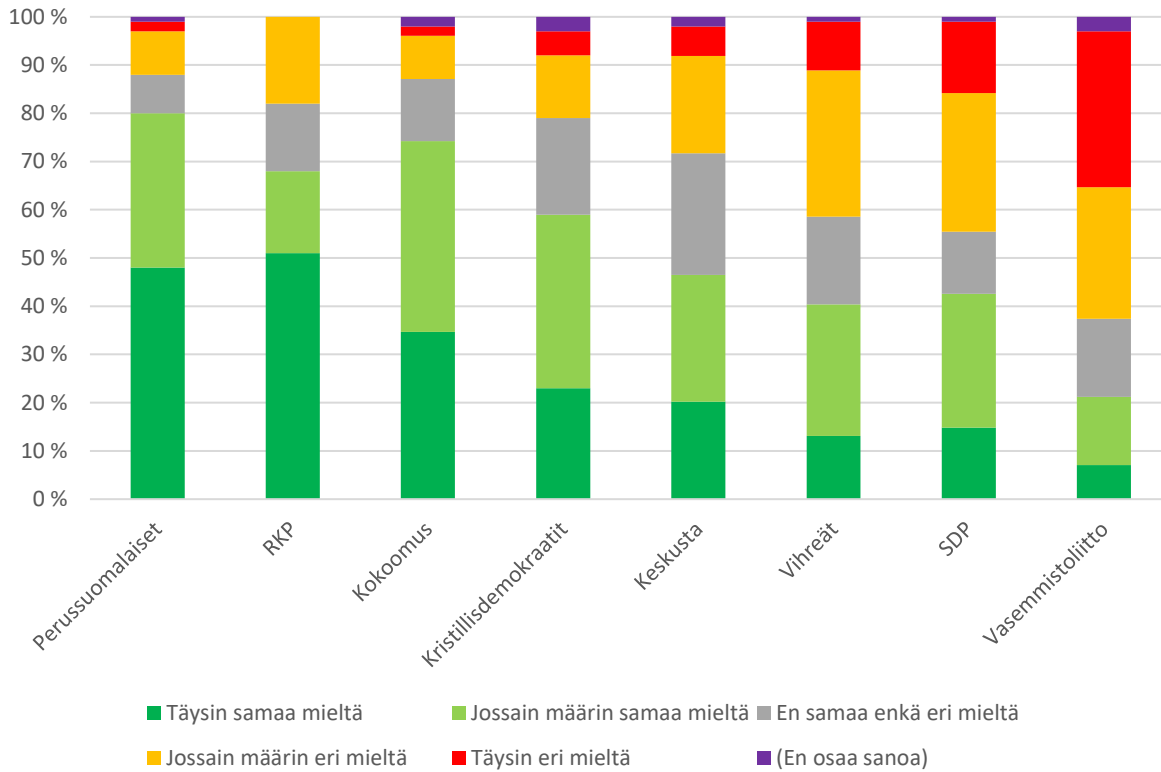
"Olisi reilua keventää palkkatulon verotusta, jotta säästäminen ja sijoittaminen tulisi mahdolliseksi yhä useammalle." - Kaikki vastaajat

Kyselyssä selvitettiin suomalaisten kantaa ansiotulojen verottamisen keventämiseen, jotta säästäminen ja sijoittaminen tulisi mahdolliseksi yhä useammalle. Täysin eri mieltä väittämän kanssa oli vain 10 prosenttia kaikista vastaajista. Joka viides vastaaja oli väittämän kanssa jossain määrin eri mieltä.

Selvä enemmistö (55 %) kuitenkin oli väittämän kanssa jossain määrin tai täysin samaa mieltä. Vastaajista yhteensä 17 prosenttia ei ollut samaa eikä eri mieltä tai ei osannut sanoa kantaansa.

"Olisi reilua keventää palkkatulon verotusta, jotta säästäminen ja sijoittaminen tulisi mahdolliseksi yhä useammalle"

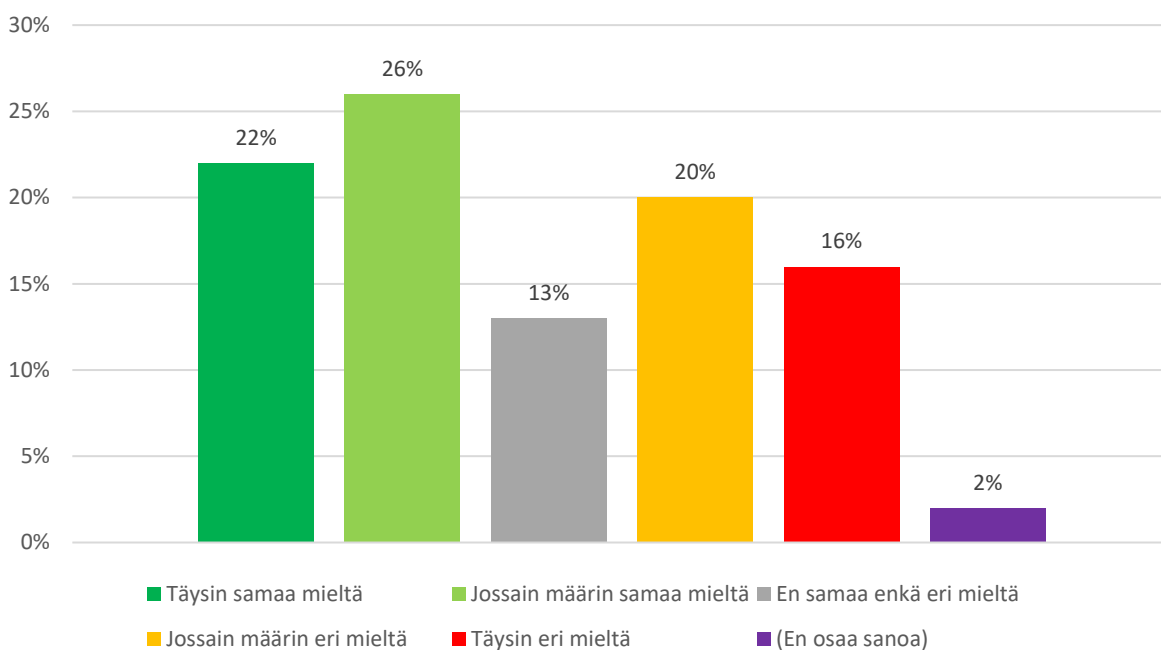
Kokoomuksen ja perussuomalaisten kannattajakunnat vastasivat tähän, kuten muihinkin kysymyksiin, hyvin samansuuntaisesti. Kokoomuslaisista 75 prosenttia oli väittämän kanssa jossain määrin tai täysin samaa mieltä. Perussuomalaisista väitteeseen vähintään jossain määrin yhtyi peräti 80 prosenttia vastaajista. RKP:n kannattajista enemmistö (51 %) oli väittämän kanssa jopa täysin samaa mieltä. Kristillisdemokraattien kannattajat ovat kysymyksen idealle neljänneksi suopeimpia tässä tarkastelussa.

Keskustan kannattajissa ajatus ei enää saavuta enemmistöä, vaikkakin selvästi suurempi osa myös heistä oli samaa (46 %) kuin eri (26 %) mieltä väitteen kanssa. Vihreissä näkemykset jakaantuivat suunnilleen puoliksi. Väittämän kanssa eri mieltä oltiin eniten vasemmistoliiton keskuudessa (59 %) ja SDP:n kannattajakunnassa (44 %). Suhtautuminen siihen, että säästämistä ja sijoittamista mahdollistettaisiin veropolitiikalla (ja että tämä olisi reilua) noudattaa jossain määrin hallitus-oppositiojakolinjaa.

Lähes puolet (48 %) lieventäisi verotuksen progressiota, jotta työnteosta ja uralla eteenpäin pyrkimisestä tulisi nykyistä kannattavampaa

Suomen ansiotuloverotuksen progressiivisuus on kansainvälisessä vertailussa erittäin ankaraa, ja Suomessa tuloja tasataan joidenkin mittareiden mukaan jopa eniten maailmassa.² Tuloverotuksen kannustimia heikentävä vaikutus työnteekoon on jo verrattain matalilla tulotasolla voimakas.³ Progression lieventämistä koskeva kysymys oli tässä asetettu juuri lisätöiden ja uralla etenemisen kannattavuuden näkökulmasta.

"Verotuksen progressiota pitää lieventää, jotta työnteosta ja uralla eteenpäin pyrkimisestä tulisi nykyistä kannattavampaa." - Kaikki vastaajat

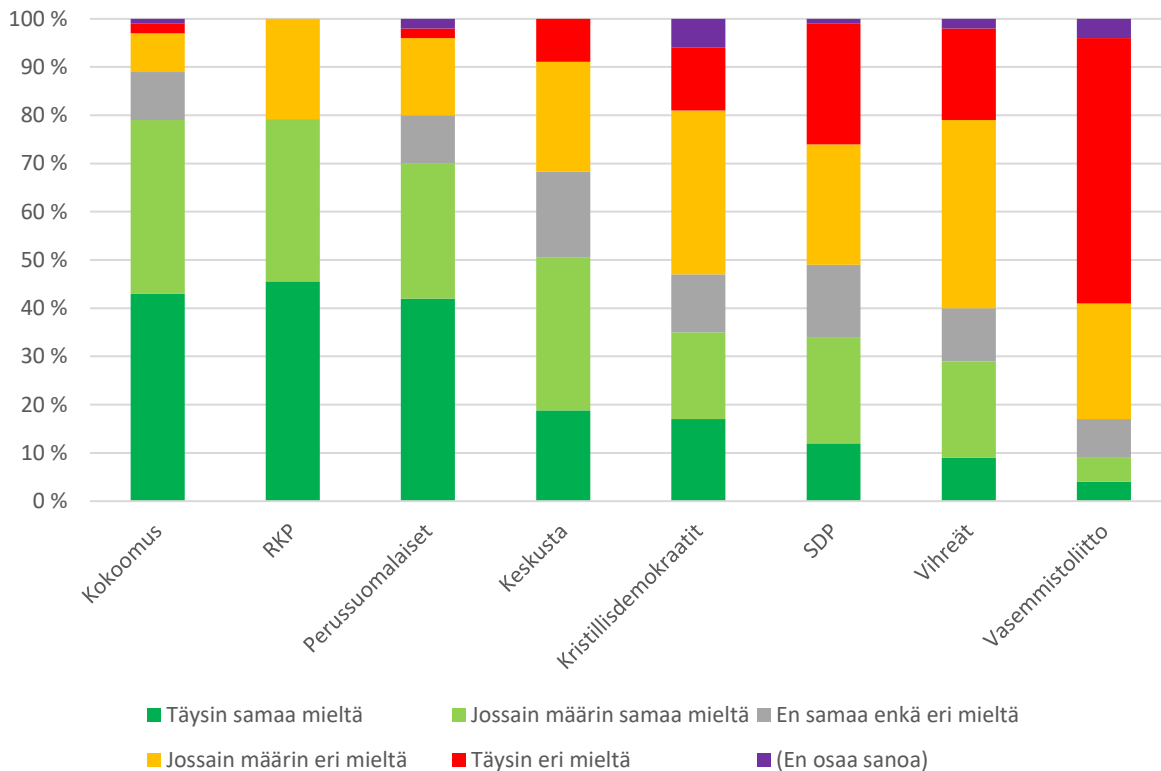

Kaikista kyselyyn vastanneista 48 prosenttia oli täysin tai jossain määrin samaa mieltä siitä, että verotuksen progressiota pitäisi lieventää, jotta työnteoko ja uralla eteneminen olisi nykyistä kannattavampaa. Eri mieltä väitteen kanssa oli 36 prosenttia vastaajista ja 15 prosentilla ei ollut kantaa tai he eivät osanneet vastata.

² Gini-kertoimen alenema verotuksen ja tulonsiirtojen seurauksena.

³ Vertailua esimerkiksi: <https://www.veronmaksajat.fi/globalassets/aaa-vanhan-saitin-lohkot-ja-media/laskelmat/laskelmat-2022/infografiikka.pdf>

"Verotuksen progressiota pitää lieventää, jotta työnteosta ja uralla eteenpäin pyrkimisestä tulisi nykyistä kannattavampaa."

Puolueet jakaantuvat myös verotuksen progressiokysymyksessä suhteellisen selkeästi. Kokoomuksen ja RKP:n kannattajien joukoissa neljä viidestä vastaajasta ovat progression lieventämisen kannalla. Myös perussuomalaisista 70 prosenttia yhtyi väittämään täysin tai jossain määrin.

Keskusta ja kristillisdemokraatit poikkeavat jopa melko selvästi muista porvaripuolueista, sillä keskustalaisista väittämän kanssa samanmielisiä oli alle puolet (41 %) ja KD:ssa vain 35 prosenttia, joka on osuutena samaa suuruusluokkaa kuin SDP:n kannattajilla.

Demareista puolet on kysymyksen väitteestä erimielisiä, mutta toisaalta kuitenkin noin 34 prosenttia on samaa mieltä progression lieventämisestä. Vihreiden kannattajista 29 prosenttia on väitteen kanssa täysin tai jossain määrin samaa mieltä. Vasemmistoliitossa progression lieventämiseen suhtaudutaan kaikkein nihkeimmin. Puolueen kannattajista 79 prosenttia on väittämän kanssa täysin tai jossain määrin eri mieltä. Tässäkin kysymyksessä vihreät ja vasemmistopuolueet näyttäytyvät jonkinlaisena blokkina, selvästi ei-punavihreistä erottuen etenkin täysin erimielisten osuuden perusteella.

Johtopäätöksiä

Ainakin näiden neljän veropoliittisen kysymyksen valossa näyttää siltä, että kokoomuksen ja perussuomalaisten kannattajakunnat ovat hyvin lähellä toisiaan, ehkä lukuun ottamatta suhtautumista verotuksen progressioon. Progression keventämistä kannatetaan perussuomalaisten keskuudessa jonkin verran vähemmän kuin kokoomuksessa.

Kuitenkin isossa kuvassa kokoomus ja perussuomalaiset ovat ainoat tässä tarkastelluista puolueista, joiden kannattajat ovat keskimääräistä vahvemmin kaikkien tässä esitettyjen väitteiden kannalla.

Keskustan kannattajat profiloituvat keskelle. Jos hallitus muodostettaisiin mahdollisimman yhtenäisen veropolitiikan varaan, keskusta olisi tämän kyselyn perusteella kannattajiensa veropoliittiseen ajatteluun nojaten varsin luonteva osa nykyistä hallituskoalitiota.

Vasemmisto–oikeisto-jako näkyy vastauksissa selvästi. Verotukseen liittyvissä kysymyksissä vasemmistoliiton ja perussuomalaisten kannattajat näyttävät olevan kaikkein kauimpana toisistaan. Monissa kysymyksissä ehkä hieman yllättäenkin vihreiden ja SDP:n kannattajien näkemykset jakaantuvat hyvin samankaltaisesti eri vastausvaihtoehtoihin. Joka tapauksessa tämäkin kysely omalta osaltaan vahvistaa näkemystä, että vihreiden kannattajat ovat talous- ja veropolitiikassa vasemmistopuolueiden rintamassa.

Lisätiedot:

Ajatuspaja Toivo, toiminnanjohtaja Sini Ruohonen, puh. 0445388786